ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (neljas koda laiendatud koosseisus)
15. juuni 2005 *

Kohtuasjas T-171/02,

Regione autonoma della Sardegna, esindajad: *avvocato dello Stato* G. Aiello ja *avvocato dello Stato* G. Albenzio, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetavad

Confederazione italiana agricoltori della Sardegna,

Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna,

Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

asukoht Cagliari (Itaalia), esindajad: *avocat* F. Ciulli ja *avocat* G. Dore,

menetlusse astujad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: V. Di Bucci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni 13. novembri 2001. aasta otsus 2002/229/EÜ abikava kohta, mida Sardiinia maakond (Itaalia) kavandab kohaldada kasvuhoonekultuuride sektoris raskustes ettevõtete ümberkorraldamiseks (EÜT 2002, L 77, lk 29),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(neljas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees H. Legal ning kohtunikud V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras ja N. J. Forwood,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. juuli 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Itaalia ametiasutused teatasid 12. jaanuri 1998. aasta kirjaga komisjonile Giunta regionale della Sardegna (Sardiinia maakonnavalitsus) 2. detsembri 1997. aasta otsusega nr 48/7 ettenähtud abikavaprojektist, millega kiideti heaks „kasvuhoonekultuuride sektori ettevõtete ümberkorraldamise piirkondlik kava" (edaspidi „projekt"). Komisjon sai teate kätte 15. jaanuaril 1998.

2 Projektis nähti ette esiteks ümberkorraldamise abikava.

3 Projekti jaoks tunnistati abikõlblikuks raskustes väikesed Sardiinia põllumajandusettevõtted (VPE). Kriteeriumide kohaselt võis raskusena selle projekti mõttes

käsitleda olukorda, kui asjassepuutuvat VPE-d iseloomustas esiteks „põhikapitali tulu kaotus vähemalt 25% aastas kolme viimase turustusaasta jooksul" ning teiseks „sissenõutavaks muutunud võlad, mis ületasid 31. detsembril 1996 30% käibekapitalist". Itaalia ametiasutuste väidete kohaselt vastas neile kriteeriumidele ligikaudu 500 Sardiinia VPE-d.

4 Et abikava alusel toetust saada, pidid abikõlblikud ettevõtted pidama kinni tervest reast tingimustest, sealhulgas nt „ümberkorraldamise plaani esitamine, milles on ära näidatud kõigi tootmiskulude katmise võimalused tavapärastes tegutsemise tingimustes, samuti ettevõtlustulu saamine" ja „osaline tegevuse, struktuuride ja käibevara likvideerimine, kui see on vajalik ettevõtte majandusliku ja finantsilise tasakaalu saavutamiseks".

5 Tegemist on kasvuhoonekultuuride sektoriga. Kõnealuste toodete hulka kuuluvad erinevad klaaskasvuhoones kasvatatavad köögivilja-, puuvilja-, seene-, taime- ja lillesordid.

6 Kavandatud abi kujutas endast esiteks abikõlblike ettevõtete võlakohustuste ümberkorraldamise meetmeid. Need meetmed pidid vastu võtma kas vastava ettevõtte võlausaldajast pangaasutused (intresside ja 31. detsembriks 1996 sissenõutavaks muutunud võlgadelt arvestatava viivise kustutamine; 1. jaanuari 1997 ja maksetähtaja pikendamise lepingu sõlmimise vahelisel perioodil sissenõutavaks muutuvate võlakohustuste viiviste kustutamine) või teise võimalusena piirkondlikud ametiasutused (31. detsembril 1996 sissenõutavaks muutunud võlgade põhisumma osaline enda kanda võtmine; pärast 31. detsembrit 1996 sissenõutavaks muutuvate võlgade intresside hüvitamine). Piirkondlike ametiasutuste kanda jäetud meetmete kuluosa moodustas 75% 31. detsembriks 1996 sissenõutavaks muutunud võlakohustuste moodustatavast võla kogusummast, mille suhtes ei olnud kohaldatud võlausaldajateks olevatele pangaasutustele makstavat viivist. Nende meetmete maksimaalseks kestuseks oli määratud 15 aastat.

7 Teiseks oli ette nähtud toetus tagastamatu abina erinevate investreerimismeetmete vahendusel, mille eesmärk oli tootmisvahendi loomine (kaitse-, õhutamis-, isoleerimis-, kuivendus-, niisutusvahendite ja kliimaseadmete paigaldamine ning amortiseerunud varustuse parandamine või asendamine). Neid investeerimismeetmeid kirjeldati ümberkujundamise jaoks „hädavajalikena". Piirkondlike ametiasutuste kanda jäetud meetmete kuluosa moodustas 75% kõigist abikõlblikest kuludest. Nimetatud meetmete kestuseks oli märgitud „elluviimiseks vajalik" aeg.

8 Kolmandaks olid ette nähtud meetmed, mis hõlmasid Ente regionale di sviluppo e assistenza tecnica in agrucoltura (põllumajandussektori arengu ja tehnilise abi piirkondlik amet) tagatavat tehnilist abi, kutseõpet ja nõustamist. Nimetatud meetmeid kirjeldati kui „tavapärast teenust", mille kasutamine „ei too[nud] kaasa lisakulusid". Meetmete kestuseks oli märgitud „piiramatu".

9 Ümberkorraldamise abikava rahastamiseks mõeldud riiklike vahendite kogusumma oli 60 miljardit Itaalia liiri (ITL), mis võrdub ligikaudu 30 miljoni euroga. Igale abikõlblikuks peetud ettevõttele riiklikest vahenditest eraldatav maksimaalne abisumma oli 600 miljonit Itaalia liiri, st ligikaudu 300 000 eurot.

10 Teiseks näitas projekt Itaalia Vabariigi kavatsust näha ette ajutistes ja tõsistes finantsraskustes olevate VPE-de jaoks päästmisabi, mida „võib anda tagatisena või minimaalse laenusummana intressi tavamääraga või mis on igal juhul arvestatud välja sõltuvalt sellest, kas ettevõtja jätkab tegevust kuni ümberkorraldamiseni".

11 Komisjon teatas oma 1. veebruari 1999. aasta kirjaga Itaalia Vabariigile oma otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlik uurimismenetlus. Itaalia ametiasutused said kirja kätte 4. veebruaril 1999.

12 Itaalia ametiasutused palusid oma 14. septembri 2001. aasta kirjas komisjonil teha kahe kuu jooksul otsus nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 7 lõike 7 alusel.

13 Komisjon võttis 13. novembril 2001 vastu otsuse 2002/229/EÜ abikava kohta, mida Sardiinia maakond (Itaalia) kavandab kohaldada kasvuhoonekultuuride sektori raskustes ettevõtete ümberkorraldamiseks (EÜT L 77, lk 29; edaspidi „otsus"), mis avaldati 20. märtsil 2002.

14 Otsuse artiklis 1 on öeldud, et projekt on ühisturuga kokkusobimatu ning seda ei või täita.

Menetlus ja poolte nõuded

15 Regione autonoma della Sardegna esitas 6. juunil 2002 Esimese Astme Kohtu kantseleisse käesoleva hagi.

16 Kohtuasi määrati esialgu esimesele, laiendatud kojale, kuid kuna ettekandja-kohtunik nimetati tulenevalt Esimese Astme Kohtu kodade koosseisu muudatustest alates 1. oktoobrist 2003 neljandasse kotta, siis suunati kohtuasi neljandale, laiendatud kojale.

17 Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna ja Federazione regionale degri agricoltori della Sardegna taotlesid 8. augustil 2002 Esimese Astme Kohtu kantseleisse esitatud avalduses hageja nõuete toetuseks menetlusse astumise võimalust. Menetlusse astumise taotlus tehti pooltele teatavaks. Ettenähtud tähtajaks pooled märkusi ei esitanud.

18 Esimese Astme Kohtu esimese, laiendatud koja esimees rahuldas oma 9. detsembri 2002. aasta määrusega menetlusse astumise taotluse. 5. veebruaril 2003 esitasid menetlusse astujad Esimese Astme Kohtu kantseleisse oma seisukohad.

19 Esimese Astme Kohus kuulas ära poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele 1. juuli 2004. aasta kohtuistungil. Komisjon loobus sellest võimalusest, viidates asjaolule, et hagi tuleb hilinenud esitamise tõttu jätta vastuvõetamatuna läbi vaatamata. See märgiti kohtuistungi protokolli.

20 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tühistada otsus;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

21 Menetlusse astujad paluvad Esimese Astme Kohtul:

— tühistada otsus;

— teise võimalusena tühistada otsus „selles osas, milles see ei näe ette, et abi on 100 000 euro ulatuses ühe ettevõtte kohta seaduslik";

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

22 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt ning jätta menetlusse astujate kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja komisjoni kohtukulud, mis on seotud menetlusse astumisega.

Õiguslik käsitlus

A. *Nõue tühistada otsus tervikuna*

23 Hageja esitab menetlusse astujate toetusel otsuse tervikliku tühistamise nõude toetuseks sisuliselt järgmised kaheksa väidet:

— komisjoni 19. septembri 1997. aasta teatise 97/K-283/02, mis käsitleb ühenduse suuniseid raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (EÜT C 283, lk 2; edaspidi „suunised"), punkti 4.1 esimese lõigu rikkumine;

— EÜ artikli 88 rikkumine;

— liiga pikk haldusmenetlus;

— õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte mittejärgimine;

— EÜ artikli 253 rikkumine;

— hoolsuse puudumine;

— EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniste rikkumine;

— määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 rikkumine.

24 Lisaks paluvad menetlusse astujad Esimese Astme Kohtul „jätta teise võimalusena kohaldamata EÜ artikli 241 mõttes ebaseaduslikud sätted" ning esitavad sisuliselt neli järgmist täiendavat väidet:

— ärakuulamisõiguse rikkumine;

— EÜ artikli 87 lõike 2 punkti b rikkumine;

— rikutud on EÜ artiklit 158 ning saarealasid käsitlevat deklaratsiooni nr 30, mis on lisatud Amsterdami lepingu lõppaktile;

— nõukogu 17. aprilli 1972. aasta direktiivi 72/159/EMÜ talumajapidamiste kaasajastamise kohta (EÜT L 96, lk 1) ning nõukogu 28. aprilli 1975. aasta direktiivi 75/268/EMÜ mägipiirkondade ja teatavate ebasoodsamate alade põllumajanduse kohta (EÜT L 128, lk 1) rikkumine.

25 Neid kahte väidete kogumit tuleb analüüsida eraldi.

1. *Hageja ja menetlusse astujate ühised väited*

a) Suuniste punkti 4.1 rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

26 Hageja on seisukohal ning menetlusse astujad toetavad teda selles, et komisjon ei ole pidanud kinni tavapärasest kahekuulisest tähtajast, mille ta on suuniste punkti 4.1 esimeses lõigus väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKE) ümberkorraldamise abikavaprojektide kontrollimenetluse läbiviimiseks ette näinud.

27 Komisjon vaidleb sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

28 Suuniste punkti 4.1 esimeses lõigus on öeldud, et komisjon „lubab" väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate või VPE-de päästmise või ümberkorraldamise abikavasid käsitlevaid projekte ning „teeb seda tavapärase kahekuulise tähtaja jooksul pärast täieliku teabe saamist, välja arvatud juhul, kui kõnealuse abikava suhtes saab rakendada kiirendatud loaandmismenetlust, milleks on komisjonil aega 20 tööpäeva".

29 Neid sõnu tuleb tõlgendada asutamislepingus riigiabi kontrollimiseks ettenähtud menetlussätete kohaselt. Suunavad eeskirjad, mille komisjon võib oma selles valdkonnas järgitava praktika selgitamiseks vastu võtta, ei või lahkneda asutamislepingu sätetest (Euroopa Kohtu 24. veebruari 1987. aasta otsus kohtuasjas 310/85: Deufil *vs.* komisjon, EKL 1987, lk 901, punkt 22, ja 13. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-382/99: Madalmaad *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-5163, punkt 24).

30 EÜ artikkel 88 eristab liikmesriikide poolt kavandatava uue abi kontrollimise juures esialgset uurimist ja ametlikku uurimismenetlust.

31 EÜ artikli 88 lõikes 3 ette nähtud esialgse uurimise eesmärk on üksnes anda komisjonile tähtaeg järelemõtlemiseks ja uurimise läbiviimiseks, võimaldamaks tal välja kujundada esialgne arvamus nende projektide kohta, millest talle on teatatud selleks, et ta teeks järelduse, mille kohaselt need kas ei kujuta endast abi, sobivad kokku ühisturuga või esineb kahtlusi, mis sunnib viima läbi põhjalikuma analüüsi (Euroopa Kohtu 11. detsembri 1973. aasta otsus kohtuasjas 120/73: Lorenz, EKL 1973, lk 1471, punkt 3, ja 3. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-204/97: Portugal *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-3175, punkt 34). Arvestades kõnealuse liikmesriigi soovi saada kiire otsus, on see protsess põhimõtteliselt kiireloomuline ning seetõttu tuleb otsus teha kahekuulise kohustusliku tähtaja jooksul, mida hakatakse arvestama ajast, mil komisjon sai kätte täieliku teatise (eespool viidatud otsus Lorenz, punkt 4, ja 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-334/99: Saksamaa *v.* komisjon, EKL 2003, lk I-1139, punktid 49 ja 50).

32 EÜ artikli 88 lõike 2 esimeses lõigus ette nähtud ametlik uurimismenetlus on hädavajalik juhul, kui komisjon ei ole esialgse uurimise faasis jõudnud veendumusele, et projekt, mis ei kujuta endast abi või mis küll kujutab endast abi, sobib kokku ühisturuga. Seega on komisjonil võimalik olla enne lõpliku otsuse tegemist täielikult informeeritud kõnealuse kohtuasja asjaoludest, võttes talle pandud kohustuse kohaselt arvesse kõik vajalikud arvamused, ning teiseks kaitsta potentsiaalselt huvitatud kolmandate isikute õigusi, andes neile võimaluse oma seisukohtade

väljendamiseks (Euroopa Kohtu 20. märtsi 1984. aasta otsus kohtuasjas 84/82: Saksamaa *v.* komisjon, EKL 1984, lk 1451, punkt 13; 14. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 323/82: Intermills *vs.* komisjon, EKL 1984, lk 3809, punkt 17, ja eespool punktis 31 viidatud kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon, punkt 33).

33 Siit tuleneb, et komisjon võib väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ümberkorraldamise abikavaprojektile suuniste punkti 4.1 esimeses lõigus nimetatud tähtaja jooksul loa anda üksnes juhul, kui komisjon leiab „tavapärase kahekuulise" tähtaja, st talle esialgse uurimise läbiviimiseks ettenähtud tähtaja möödumisel, et tema kehtestatavad meetmed ei kujuta endast abi või et need kujutavad endast abi, mille kokkusobivus ühisturuga ei tekita mingit kahtlust. Kui aga komisjon ei suuda sellisele järeldusele jõuda, peab ta algatama ametliku uurimismenetluse.

34 Seda tõlgendust toetab komisjoni 2. juuli 1992. aasta teatises 92/K-213/03, mis käsitleb väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele mõeldud abikavade ja olemasolevate kavade muudatuste suhtes kehtivat kiirendatud loaandmismenetlust (EÜT C 213, lk 10), sätestatud 20-tööpäevase tähtaja kehtestamine, millele suunistes viidatakse. Selle teatise teise ja viimase lõigu sõnastusest nähtub, et isegi juhul, kui abikava projekt vastab kõigile tingimustele 20-tööpäevase tähtaja kohaldamiseks, ei ole komisjonil üksnes „printsiibis" kohustust esitada pärast tähtaja möödumist vastuväiteid, säilitades sel moel täiel määral oma volitused „seisukohta võtmiseks", st teha vajaduse korral otsus ametliku uurimismenetluse avamise kohta ning võtta selle menetluse raames vastu kas positiivne, tingimuslik või negatiivne lõplik otsus.

35 Kuna suuniste punkti 4.1 esimeses lõigus viidatakse üksnes EÜ artikliga 88 ette nähtud esialgse uurimise faasile kohaldatavale tähtajale, nagu Euroopa Kohus seda on tõlgendanud, tuleb käesolev väide tagasi lükata, kuna see oli esitatud iseseisva väitena, ning analüüsida seda väidet selle sätte rikkumisele tugineva väitena.

b) EÜ artikli 88 rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

36 Hageja leiab, et komisjon on tema täiendava teabe saamise taotlused nende grupeerimise asemel ajaliselt reastanud ning ei ole seetõttu tunnistanud EÜ artikli 88 lõikega 3 ette nähtud esialgse uurimise kiireloomulisust ja seda eelkõige seetõttu, et projekt puudutab sarnaselt käesoleva asjaga raskustes olevaid äriühinguid.

37 Menetlusse astujad on seisukohal, et komisjon otsustas EÜ artikli 88 lõike 2 esimeses lõigus ette nähtud ametliku uurimismenetluse algatada pärast talle selleks ettenähtud kahekuulise tähtaja möödumist ning seetõttu kujutas see otsus endast olemasoleva abikava kohta tehtud otsust.

38 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

39 Hageja argumente, mis puudutavad esialgse uurimise faasi kulgu, ning menetlusse astujate väiteid, mis puudutavad ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse tegemise tingimusi, tuleb hinnata enne määruse nr 659/1999 jõustumist kehtestatud põhimõtetest lähtudes. Määrus jõustus 16. aprillil 1999, st ajal, mil ametlik uurimismenetlus oli juba algatatud.

40 Esiteks, nagu eelmise väite analüüsimisel märgiti, on esialgse uurimise faas piiratud kohustusliku kahekuulise tähtajaga, mida arvestatakse alates hetkest, kui komisjon on täieliku teatise kätte saanud. Selleks, et teatis oleks lõplik, piisab, kui see sisaldab kas esialgset või komisjoni küsimustele asjassepuutuva liikmesriigi antud vastustest tulenevat vajalikku teavet selleks, et komisjon saaks kujundada esialgse arvamuse teda teavitatud projekti kokkusobivuse kohta (Euroopa Kohtu 15. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-99/88: Austria *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-1101, punkt 56).

41 Siit nähtub, et kuigi komisjon ei saa takistada kahekuulise tähtaja kulgema hakkamist, nõudes teavet, mis ei ole esialgse arvamuse kujundamiseks vajalik (punktis 40 viidatud otsus Austria *v.* komisjon, punktid 61–65), on tal seevastu EÜ artikli 88 lõike 3 eesmärgi kohaselt õigus alustada asjassepuutuva liikmesriigiga dialoogi, mis võimaldab viimati nimetatul täiendada oma teatist juhul, kui see ei sisalda vajalikku infot (Euroopa Kohtu 9. oktoobri 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 91/83 ja 127/83: Heineken Brouwerijen, EKL 1984, lk 3435, punktid 17 ja 18; 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-307, punktid 27 ja 28, ning 19. oktoobri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-15/98 ja C-105/99: Itaalie ja Sardegna Lines *v.* komisjon, EKL 2000, I-8855, punkt 44; Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas T-73/98: Prayon-Rupel *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-867, punkt 99).

42 Käesolevas asjas leidis komisjon pärast Itaalia ametiasutuste esialgse teatise kättesaamist 15. jaanuaril 1998, et tal ei ole esialgse arvamuse kujundamiseks kogu vajalikku infot koos. Komisjon nõudis 9. märtsi 1998. aasta faksiga Itaalia Vabariigilt, et see saadaks talle nelja nädala jooksul esimese osa vajalikust lisainfost. Komisjoni teenistused kohtusid hageja esindajatega 4. juunil 1998. Komisjon nõudis 19. juuni 1998. aasta faksiga Itaalia ametiasutustelt, et need kinnitaksid koosolekul esitatud teavet kirjalikult ning saadaksid talle nelja nädala jooksul 9. märtsil 1998 nõutud info. Hageja vastas neile taotlustele 27. augusti 1998. aasta kirjaga, mille Itaalia ametiasutused edastasid komisjonile 10. septembril 1998 ning mille komisjon sai

kätte sama kuu 15. kuupäeval. Komisjon leidis, et tal ei ole ikka veel kõiki vajalikke andmeid. 19. oktoobri 1998. aasta faksiga taotles ta Itaalia Vabariigilt, et see saadaks talle nelja nädala jooksul teise osa vajalikust lisainfost. Hageja vastas sellele taotlusele 12. novembri 1998. aasta kirjaga, mille Itaalia ametiasutused edastasid komisjonile 16. novembril 1998 ning mille komisjon sai kätte sama kuu 19. kuupäeval.

43 Sel moel jäi komisjoni esialgse teatise ning lõpliku teatise saamise kuupäevade vahele rohkem kui kümme kuud.

44 Seevastu kirjavahetuse analüüs näitab kõigepealt seda, et esialgne teatis, mille pikkus on viis lehekülge, sisaldas üksnes Itaalia Vabariigi kavandatud ümberkorraldamise abikavade projekti lünklikku ja ebatäpset kirjeldust, eelkõige selle abikõlblikkuse kriteeriumide, abikõlblikuks peetava ettevõtte esitatavas ümberkorraldamise kavas sisalduvate meetmete ja ettevõtetele antava individuaalse abi osas. Lisaks nägi esialgne teatis üldsõnaliselt ette päästmisabi andmise. Itaalia ametiasutused loobusid hiljem selle maksmisest, kuid teatasid sellest komisjonile alles 10. septembril 1998 saadetud kirjaga.

45 Komisjon esitas seejärel oma 19. juuni 1998. aasta ja 19. oktoobri 1998. aasta kirjaga mõned uued või täiendavad küsimused, kuid kordas uuesti ka 9. märtsil 1998 esitatud küsimusi, millele sai vastuse alles 10. septembril 1998 saadetud kirjaga. Nimelt palus komisjon mõlemas kirjas uuesti esitada teates puuduvad majandusalased dokumendid, mille vajadusest ta oli märku andnud 4. juuni 1998. aasta koosolekul. Hageja möönis ka, et „komisjon ja Itaalia ametiasutused vahetasid [esialgse uurimise faasis] täiendavaid kirju" selleks, et „selgitada [projekti] ulatust ja mõju".

46 Lisaks oli projekt olulise tähtsusega, kuna selle eesmärk oli lahendada ligikaudu 500 ettevõtte, st ligikaudu veerandi Sardiinias klaaskasvuhoonetes kasvatatavate kultuuride sektoris tegutseva VPE probleemid, ning projekt oli keeruline ja mitmeosaline, kuna sellega kavandati rakendada abikava, mis hõlmas erinevaid finantsmeetmeid, millest pidid ühe osa enda kanda võtma vastavalt kas piirkondlikud ametiasutused või kõnealuste ettevõtete võlausaldajaks olevad pangaasutused, samuti sisaldas see erinevaid investeerimismeetmeid viimati nimetatud ettevõtete kasuks.

47 Neil asjaoludel tegutses komisjon õigesti, kui ta püüdis saada Itaalia ametiasutustelt üksteisele järgnevate taotluste vahendusel esialgse arvamuse kujundamiseks vajalikku infot. Kuna liikmesriik esitas lünkliku ja ebatäpse teatise ning hilines seejärel komisjoni poolt õigustatult taotletud täiendava teabe ja selgituste esitamisega, ei saa nõustuda sellega, et selle liikmesriigi piirkondlikud üksused võiksid toetuda tähtajast tulenevale argumendile.

48 Teiseks tuleb uue abi muutmisel olemasolevaks abiks järgida kahte vajalikku ja piisavat tingimust, millest esimene seisneb selles, et komisjon ei algata ametlikku uurimismenetlust kahe kun jooksul lõpliku teatise kättesaamisest arvates, ning teine seisneb selles, et asjassepuutuv liikmesriik teatab komisjonile eelnevalt oma projekti elluviimisest (eespool punktis 31 viidatud kohtuotsus Lorenz, punktid 4 ja 6, ning eespool punktis 40 viidatud kohtuotsus Austria *v.* komisjon, punkt 48).

49 Käesolevas asjas piisab sellest, kui märkida, et Itaalia Vabariik ei saatnud komisjonile mingisugust eelnevat teadet ellurakendamise kohta, seega ei ole abikava projekti olemasolevaks abiks muutmiseks vajalikust kahest tingimusest ühte täidetud, mistõttu säilitas projekt uue abi staatuse ning seega oli komisjonil õigus algatada selle suhtes ametlik uurimismenetlus (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 7. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas T-187/99: Agrana Zucker und Stärke *v.* komisjon, EKL 2001, lk II-1587, punkt 39).

50 Seega tuleb see väide tervikuna tagasi lükata.

c) Haldusmenetluse liigsele pikkusele tuginev väide

Poolte argumendid

51 Olles seisukohal, et haldusmenetlus oli liiga pikk, väitis hageja, keda toetavad menetlusse astujad, et ei järgitud mõistlikku tähtaega ega õiguskindluse tagamise põhinõuet.

52 Komisjon vaidles sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

53 Mõistliku tähtaja järgimine haldusmenetluse läbiviimisel on üks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid (Esimese Astme Kohtu 27. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-190/00: Regione Siciliana *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-5015, punkt 136). Lisaks ajendab õiguskindluse tagamise põhinõue, mis välistab võimaluse komisjonil oma volituste teostamist lõpmatuseni edasi lükata, kohut analüüsima, kas haldusmenetlus venis üleliia pikaks selle institutsiooni süül (Euroopa Kohtu 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano *v.* komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punktid 140 ja 141, ning Esimese Astme Kohtu 14. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-109/01: Fleuren Compost *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-127, punktid 145–147).

54 Käesolevas asjas nähtub eespool punktis 42 kirjeldatud esialgse uurimise faasi kulgemisest, et ajavahemik komisjoni poolt esialgse teatise 15. jaanuaril 1998 kättesaamise ning Itaalia Vabariigi poolt kirja, milles teatati ametliku uurimismenetluse avamise otsusest, 4. veebruaril 1999 kättesaamise vahel oli pikem kui 12 kuud.

55 Igal juhul jääb komisjoni 9. märtsil 1998 Itaalia Vabariigile saadetud esimese lisainfo taotluse ning nõutud info 19. novembril 1998 kättesaamise vahele rohkem kui kaheksa kuud. Hageja on oma kirjalikes seisukohtades nentinud, et sel ajavahemikul peetud kirjavahetus võimaldas selgitada projekti sisu ja ulatust. Samuti möönis ta kohtuistungil, et kirjavahetuse ajalise pikalevenimise põhjustasid olulises osas tema komisjoni küsimustele antud hilinenud ja lünklikud vastused. Arvestades neid tõsiasju ja eespool punktides 44–46 kirjeldatud olukorda, ei saa väita, et esialgse uurimise faas oleks veninud ebamõistlikult pikaks, samuti ei saa väita seda, et komisjon oleks liigselt viivitanud.

56 Ametliku uurimismenetluse suhtes kehtib alates määruse nr 659/1999 jõustumisest 16. aprillil 1999 selle määruse artikli 7 lõikes 6 ette nähtud 18-kuuline tähtaeg, mida võib komisjoni ja asjassepuutuva liikmesriigi vastastikusel kokkuleppel pikendada. Nimetatud määrust kohaldatakse selle jõustumise ajal mis tahes komisjoni läbiviidava poolelioleva haldusmenetluse suhtes, välja arvatud need sätted, mille jõustumist reguleerivad erisätted (Esimese Astme Kohtu 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-369/00: Département du Loiret *v.* komisjon, EKL 2003, lk II-1789, punktid 50 ja 51). Seega on see säte käesolevas asjas kohaldatav.

57 Kuna määruse nr 659/1999 artikli 7 lõikega 6 ette nähtud 18-kuuline tähtaeg on üksnes soovituslik, siis tuleb analüüsida, kas ametliku uurimismenetluse kulgemisest

ilmneb, et komisjon ei ole järginud mõistlikku tähtaega või on liigselt viivitanud. Menetluse toimumise kronoloogia on järgmine:

— 4. veebruar 1999: Itaalia Vabariik saab kätte komisjoni 1. veebruari 1999. aasta kirja, milles komisjon teatab Itaalia Vabariigile oma otsusest algatada ametlik uurimismenetlus ning kutsub teda esitama oma märkusi ühe kuu jooksul;

— 15. juuni 1999: komisjon saab kätte Itaalia Vabariigi märkused;

— 3. juuli 1999: avaldatakse komisjon teatis nr 1999/K-187/02, milles kutsutakse esitama märkusi (EÜT C 187, lk 2);

— 7. detsember 1999: komisjon saadab ja Itaalia Vabariik saab kätte taotluse esitada täiendavat teavet nelja nädala jooksul;

— 4. juuli 2000: komisjon saab kätte Itaalia Vabariigi hageja taotluse alusel saadetud „menetluse lõpetamise tähtaja pikendamise" taotluse;

— 11. juuli 2000: komisjon annab kahekuulise ajapikenduse 7. detsembril 1999 nõutud teabe edastamiseks;

— 9. veebruar 2001: komisjon saab kätte 7. detsembril 1999 taotletud teabe;

— 17. september 2001: komisjon saab kätte Itaalia Vabariigi hageja taotlusel saadetud taotluse teha määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 7 alusel kahekuulise tähtaja jooksul lõplik otsus;

— 15. november 2001: Itaalia Vabariigile otsusest teatamine.

58 Toodud kronoloogiast nähtub, et ametliku uurimismenetluse algatamise ja selle tähtaja pikendamise taotluse vahele jäi 17 kuud, mis on väiksem kui määruse nr 659/1999 artikli 7 lõikes 6 ette nähtud soovituslik tähtaeg, mis on 18 kuud, ning et uurimismenetluse lõpuni kulus kokku 33 ja pool kuud.

59 Viimati nimetatud asjaolu selgitab peamiselt see, et Itaalia Vabariik ei järginud talle märkuste esitamiseks ette nähtud ühe kuu pikkust tähtaega (tähtaeg, mida ületati kolme ja poole kuu võrra), komisjoni taotletud täiendava teabe esitamiseks ette nähtud neljanädalast tähtaega (tähtaeg, mida ületati kuue ja poole kuu võrra kuni pikendamise taotluseni) ning nimetatud teabe kogumiseks ja edastamiseks talle võimaldatud kahekuulist ajapikendust (tähtaeg, mida ületati viie kuu võrra). Kuigi neist tähtaegadest kinnipidamine oli Itaalia Vabariigi huvides, mitte aga kohustus, jääb ta siiski vastutavaks oma käitumise tõttu kulunud aja eest (vt selle kohta Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-305/89: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1991, lk I-1603, punkt 30, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Regione Siciliana *v.* komisjon, punkt 138).

60 Pealegi, kuigi Itaalia Vabariigi esitatud märkuste kättesaamise (15. juuni 1999) ja komisjoni saadetud täiendava infonõude (7. detsember 1999) vahele jäänud kuuekuuline ajavahemik ning nimetatud info kättesaamise (9. veebruar 2001) ja otsuse tegemise (13. november 2001) vahele jäänud üheksakuuline ajavahemik näivad märkimisväärsed, ei ole need siiski üleliia pikad, arvestades eelkõige eespool punktides 46 ja 59 kirjeldatud asjaolusid ning komisjoni ametliku uurimismenetluse avamise otsuses väljendatud arvukaid kahtlusi, mis puudutavad projekti kokkusobimist ühisturuga. Seega ei saa menetluse üleliigset pikalevenimist komisjonile ette heita.

61 Seega tuleb see väide tagasi lükata.

d) Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte mittejärgimisele tuginev väide

Poolte argumendid

62 Hageja väidab, et tal tekkis õiguspärane ootus selles osas, et projekt sobib kokku ühisturuga, kuna esiteks pidasid Itaalia Vabariik ja komisjon haldusmenetluse toimumise ajal mahukat kirjavahetust ja teiseks oli haldusmenetlus erakordselt pikk. Menetlusse astujad leiavad, et sellise õiguspärase ootuse tekkimise aluseks oli komisjoni tegevusetus seitsme kuu jooksul ametliku uurimismenetluse kestel arvates Itaalia Vabariigilt viimase taotletud info kättesaamisest.

63 Komisjon vaidleb sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

64 Abi lubatavuse osas tekkinud õiguspärasele ootusele saab põhimõtteliselt tugineda üksnes siis, välja arvatud erandlikel asjaoludel, kui see abi anti EÜ artiklis 88 ette nähtud menetlusega kooskõlas (Euroopa Kohtu 20. septembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-5/89: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 1990, lk I-3437, punktid 14 ja 16).

65 EÜ artiklis 88 ette nähtud menetlusega kooskõlas antud abi korral tuleb silmas pidada, et selline edasilükkava loomuga menetlus ka lõpule viidaks. Selle tulemuseks on olukord, kus juhul, kui ametlik uurimismenetlus avati EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu alusel, tuleb see lõpetada määruse nr 659/1999 artikli 7 lõigete 1 ja 3 alusel tehtud positiivse otsusega. Seega võib õiguspärase ootuse kaitsele seoses kõnealuse abi lubatavusega toetuda põhimõtteliselt üksnes juhul, kui komisjon on sellise otsuse teinud ja selle otsuse edasikaebamise tähtaeg on möödunud (Esimese Astme Kohtu 14. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas T-126/99: Graphischer Maschinenbau *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2427, punkt 42).

66 Kui käesolevas asjas eeldada, et hagejal, kes ei ole ettevõtja, vaid abikava projekti koostanud territoriaalne üksus, on õigus toetuda õiguspärase ootuse põhimõttele, tuleb siiski nentida, et projekti suhtes pole kunagi tehtud positiivset otsust ning et pooled pole kasutanud mitte ühtegi erandlikele ajaoludele viitavat faktilist põhjendust, mis oleks lubanud hagejal enne otsuse vastuvõtmist loota sellele, et komisjon käsitleb või käsitleks projekti ühisturuga kokkusobivana.

67 Esiteks jäi haldusmenetluse kestel peetud kirjavahetus sellise dialoogi piiridesse, mis võimaldas komisjonil saada Itaalia Vabariigi käest esialgse arvamuse kujundamiseks vajalikku teavet (vt eespool punktid 41–47 ja 55) ja seejärel täiendavat teavet, mida ta oli taotlenud projekti turumõjude kohta (vt eespool punkt 59). Lisaks lubab kirjavahetuse lugemine järeldada, et neis kirjades, sh ka nendes, mis Itaalia Vabariik saatis hagejale, väljendas komisjon projekti teatavate aspektide osas pidevalt tõsiseid kahtlusi ning lükkas lõpliku hinnangu andmist edasi, nagu ta märkis ka kohtuistungil, ilma et talle oleks vastu vaieldud.

68 Teiseks ei olnud haldusmenetlus ebamõistlikult pikk, nagu nähtub eelmise väite analüüsist. Sellise pikkusega menetlus ei ole midagi erandlikku.

69 Kolmandaks, kuigi on tõsi, et pärast viimasena taotletud teabe saamist ei andnud komisjon seitsme kuu jooksul endast märku, st kuni hetkeni, mil Itaalia Vabariik esitas määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 7 alusel taotluse teha kahe kuu jooksul otsus, ei saa sellist tegevusetust tõlgendada institutsiooni kaudse nõusolekuna, kuna sama määruse artikli 7 lõike 1 kohaselt peab institutsioon ametliku uurimismenetluse lõpetamiseks tegema lõpliku otsuse.

70 Seega tuleb see väide tagasi lükata.

e) EÜ artikli 253 rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

71 Hageja ja menetlusse astujad väidavad, et otsuse tegemisel on rikutud EÜ artiklit 253 selles osas, et selle põhjendused on ebapiisavad, mis puudutab kõnealuse majandussektori kirjeldust ja analüüsi projekti mõju kohta liikmesriikide kaubandusele ja konkurentsile.

72 Komisjon vaidleb sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

73 Akti põhjendused peavad vastama selle akti olemusele ning sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel võetud meetme põhjuseid mõista ja pädeval kohtuasutusel selle põhjendatust kontrollida, ilma et põhjendustes oleks vaja täpsustada kõiki õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, kuna põhjenduste vastavust EÜ artikli 253 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult akti sõnastust, vaid ka õiguslikku ja faktilist raamistikku silmas pidades (Euroopa Kohtu 20. märtsi 1957. aasta otsus kohtuasjas 2/56: Geitling *vs.* ülemamet, EKL 1958, lk 9, punkt 37, ja 22. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-42/01: Portugal *v.* komisjon, EKL 2004, lk I-6079, punkt 66).

74 Juhul kui komisjon on võtnud vastu riigiabi kontrollimist puudutava otsuse, tekitab see olukorra, et kui ka riigiabi andmise tingimustest lähtudes võib järeldada, et see abi võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust või kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, peab komisjon sellise otsuse põhjendustes vähemalt need asjaolud ära tooma (Euroopa Kohtu 13. märtsi 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 296/82 ja 318/82: Madalmaad ja Leeuwarder Papierwarenfabriek *vs.* komisjon, EKL 1985, lk 809, punkt 24, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-3679, punkt 71).

75 Käesolevas asjas on otsuse 41. põhjenduses toodud, et kavandatud abi on mõeldud puuviljade, köögiviljade ja taimede tootmise edendamiseks. Kui lugeda seda koostoimes 8. põhjendusega, kus on loetletud erinevad puuvilja-, köögivilja-, taime- ja lillesordid, mida klaaskasvuhoones kasvatavad projekti subjektideks olevad Sardiinia VPE-d, on ilmne, et esitatu on kõnealuse majandussektori kirjeldamiseks piisav.

76 Lisaks on otsuse 41. põhjenduses ära toodud arvandmed, mis näitavad, et Itaalia on Euroopa Liidu peamine köögiviljatootja ning et Sardiinia on seal oluline tootmispiirkond. Sel moel viitab otsus asjaoludele, mis võimaldavad järeldada, et projekt mõjutab liikmesriikidevahelist kaubavahetust.

77 Samamoodi on otsuse 43. põhjenduses märgitud, et raskustes olevate äriühingute ümberkorraldamiseks mõeldud abi nihutab struktuuriliste muudatuste raskuspunkti edukamatele ettevõtetele ning soodustab toetusetaotluste esitamist. Samuti viidatakse suuniste punktile 1.1 ja punktile 2.3, milles seda küsimust käsitletakse. Seega viitab see otsus asjaoludele, miks antud projekt võib konkurentsi kahjustada või tekitada konkurentsi kahjustamise ohu.

78 Otsuse 51. ja 54. põhjendus, milles käsitletakse projekti kokkusobivuse hindamist konkurentsi lubamatu kahjustamise ennetamise suuniste punkti 3.2.2 alapunktis ii toodud tingimusest lähtudes, täiendavad neid põhjendusi, osutades konkreetsemalt ohule, et projekt võib oluliselt tootmist suurendada ning mõjutada hindu kõnealuses sektoris.

79 Seega ei nähtu, et otsuse põhjendused ei võimalda aru saada, millise sektoriga on tegemist ning milline oli või võis olla projekti mõju liikmesriikide kaubavahetusele ja konkurentsile.

80 Seega tuleb see väide tagasi lükata.

f) Komisjoni hoolsuse puudumisele tuginev väide

Poolte argumendid

81 Hageja, keda toetavad menetlusse astujad, heidab komisjonile ette, et see on piirdunud projekti võimalike mõjude abstraktse analüüsimisega. Tegeliku analüüsi tulemusena oleks saanud väita, et arvestades Sardiinias klaaskasvuhoones kasvatatavate kultuuride sektori piiratud majanduslikku tähtsust, abikõlblike ettevõtete tagasihoidlikku suurust ja kavandatud abi väiksust, ei mõjuta see projekt kaubavahetust ega kahjusta või ähvarda kahjustada konkurentsi.

82 Komisjon vaidleb sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

83 Kuigi see väide on formaalselt tuletatud hoolsuse puudumisest, nähtub selle sisu analüüsist, et see seondub otsuse sisuga, mitte otsuse vastuvõtmise tingimustega. Hageja kinnitas muu hulgas ka kohtuistungil, et ta vaidlustab „hoolsuse ja põhjendatuse puudumise selles osas, mis puudutab projekti kokkusobivuse hindamist", mis kujutab endast „sisulist puudust" selles mõttes, et kui komisjon oleks „arvestanud tegelikku olukorda", „oleks ta näinud, et igal juhul [oli] võimatu, et [projekt] saaks kahjustada vaba konkurentsi".

84 Osas, milles hageja viitab selgesõnaliselt otsuse 41. ja 43. põhjendusele, mis käsitlevad projekti määratlemist, näitab väite analüüs, et väide tugineb kas õigusnormi rikkumisele seoses EÜ artikli 87 lõikega 1 komisjonile pandud kohustusega määratleda projekti tegelik mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ja konkurentsile, või hindamisveale seonduvalt sellega, et käesolevas asjas puudusid tingimused, mille alusel oleks EÜ artikli 87 lõiget 1 saanud liikmesriikidevahelise kaubanduse ja konkurentsi suhtes kohaldada.

85 Komisjon ei pea määratlema abiprojekti või abikava reaalset ja tegelikku mõju, vaid peab analüüsima üksnes seda, kas projekt võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada või ähvardada kahjustada konkurentsi (Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-4087, punkt 49, ja eespool punktis 74 viidatud otsus C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 44). Seega pole komisjon käesolevas asjas õigusnormi rikkunud, kui analüüsis projekti mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ja konkurentsile eelmises väites osundatud viisil.

86 Ei kavandatud abi suhteliselt väikesed summad ega abikõlblike ettevõtete tagasihoidlik suurus välista iseenesest asjaolu, et abikavaprojekt võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada või ähvardada kahjustada konkurentsi (Euroopa Kohtu 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris *v.* komisjon, EKL 1980, lk 2671, punktid 11 ja 12; 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-959, punkt 43 ning eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 53). Sama kehtib ka kõnealuse majandussektori piiratud tähtsuse kohta (Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EKL 2003, I-7747, punkt 82, ja eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 60).

87 Lisaks võivad arvesse tulla ka teised asjaolud, näiteks, mil määral sõltub konkurentsist see majandussektor, kus abikõlblikud ettevõtted tegutsevad (Euroopa Kohtu 11. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 259/85: Prantsusmaa *v.* komisjon, EKL 1987, lk 4393, punkt 24, ja eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 54). Põllumajandussektoris, eelkõige puuviljade ja köögiviljade alal, valitseb tihe konkurents. Oma struktuurilt on see sektor eelkõige selline, et seal tegutseb suur hulk väikeseid ettevõtjaid, ning neist suurt hulka puudutava abikorra kohaldamine, nagu käesolevas asjas, võib konkurentsi kahjustada ka siis, kui selle korra raames antud individuaalse abi summad ei ole suured (eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 57). Seega ei võimalda hageja ja menetlusse astujate kasutatud argumendid iseenesest otsustada, kas selles suhtes on tehtud hindamisviga või mitte.

88 Sellest vaatenurgast lähtudes tuleb see väide tagasi lükata.

89 Osas, milles hageja märgib, et ta vaidleb vastu EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaselt projekti kooskõlale antud hinnangule, toetub see väide ilmselgee hindamisveale, mis on tehtud seoses sellega, et justkui ei muudaks projekt kaubandustingimusi ühisturu huvidega vastuolus oleval moel. Viidatud sätte kohaldamine eeldab tegelikult ühtlasi

ka seda, et arvestada tuleb riikliku meetme mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ja konkurentsile (Euroopa Kohtu 14. jaanuari 1997. aasta otsus C-169/95: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 1997, lk I-135, punkt 20), nii nagu märgitakse ka suuniste punkti 2.4 teises lõigus ja punkti 3.2.2 alapunktis ii.

90 Sellest vaatenurgast lähtudes seondub see väide järgneva väitega, millega koos teda tuleb analüüsida.

g) EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniste rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

91 Hageja, keda toetavad menetlusse astujad, leiab, et projekti ühisturuga kokkusobimise analüüsimisel, mis viidi läbi arvestades EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c, mis käsitleb teatava majandustegevuste või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks mõeldud abi, ning suuniseid, on rikutud õigusnormi ja et see sisaldab ilmseid hindamisvigu.

92 Lisaks sellele väidavad menetlusse astujad, et komisjon on rikkunud suuniste punkte 3.2.3, 3.2.4 ja 3.2.5.

93 Komisjon leiab, et kõik need argumendid tuleb tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

94 Komisjonil on EÜ artikli 87 lõike 3 kohaselt lai kaalutlusõigus (eespool punktis 86 viidatud otsus Philip Morris *vs.* komisjon, punkt 17, ja eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 83).

95 Pealegi võib ta selle õiguse teostamiseks võtta vastu suunavaid eeskirju, nagu näiteks käesolevas asjas kohaldatavad suunised, niivõrd, kuivõrd need ei kaldu kõrvale asutamislepingu sätetest. Kui komisjon on sellise akti vastu võtnud, siis on see talle kohustuslik (eespool punktis 29 viidatud otsus Deufil *vs.* komisjon, punkt 22; Euroopa Kohtu 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: CIRFS jt *v.* komisjon, EKL 1993, lk I-1125, punkt 36, ja eespool punktis 29 viidatud otsus Madalmaad *v.* komisjon, punkt 24).

96 Seega peab kohus kontrollima, kas komisjon on järginud tema enda vastu võetud eeskirju (Esimese Astme Kohtu 30. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-35/99: Keller ja Keller Meccanica *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-261, punkt 77).

97 Kuna komisjonile antud lai kaalutlusõigus, mida selgitavad asjakohasel juhul tema poolt vastuvõetud suunavad eeskirjad, tähendab ühenduse raames elluviidavate keerukate majanduslike ja sotsiaalsete hinnangute andmist, teostab kohus nende üle piiratud kontrolli. Kontroll piirdub menetluseeskirjade ja põhjendamiskohustuse täitmise järgimise, faktiliste asjaolude sisulise täpsuse, ilmse hindamisvea ja võimu kuritarvitamise puudumise kontrollimisega (eespool punktis 86 viidatud otsus Philip Morris *vs.* komisjon, punkt 24; Euroopa Kohtu 29. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-56/93: Belgia *v.* komisjon, EKL 1996, lk I-723, punkt 11; Esimese Astme Kohtu 6. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-110/97: Kneissl Dachstein *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-2881, punkt 46).

98 Sellega seoses kritiseerivad hageja ja menetlusse astujad esiteks projektile antud üldist hinnangut (otsuse 45. põhjendus), teiseks hinnangut, mis anti projektis kasutatud raskustes ettevõtte mõiste määratlusele suuniste punkti 2.1 esimese lõigu kohaselt (otsuse 46. põhjendus), kolmandaks asjaolu, et projekti kooskõla hindamisel pole arvesse võetud suuniste punktides 3.2.3, 3.2.4 ja 3.2.5 sätestatud erieeskirju, ning neljandaks hinnangut, mis anti projektile suuniste punktis 3.2.2 sätestatud üldeeskirjadest lähtudes (otsuse 48.–58. põhjendus).

— Projektile antud üldine hinnang

99 Hageja leiab, et komisjon ei oleks tohtinud otsuse tegemisel tugineda asjaolule, et Itaalia Vabariigi teatatud ümberkorraldamise abikava rakendamine võis projektiga ettenähtud meetmete automaatsuse tõttu viia selleni, et individuaalset abi makstakse VPE-dele, kes ei ole raskustes ja kes pole seega abikõlblikud.

100 Nimetatud argument viib selleni, et esiteks tuleb analüüsida, kas komisjon võib toetuda sellisele põhjendusele, kui ta otsustab, et raskustes olevate äriühingute ümberkorraldamise abikava projekt on ühisturuga kokkusobimatu, ja teiseks tuleb hinnata, kas komisjon võis käesolevas asjas seesugust põhjendust otsuse toetuseks kasutada.

101 Komisjon võib EÜ artikli 87 lõike 3 alusel ning EÜ artikli 88 lõikega 2 ette nähtud menetluse lõpetamisel positiivse või tingimusliku otsusega kinnitada, et abikava-projekt on ühisturuga kooskõlas. Asjassepuutuv liikmesriik ei pea talle selle korra alusel antud individuaalsest abist teatama, välja arvatud juhul, kui komisjon on selles osas kehtestanud tingimusi või kohustusi. Komisjonil on selles küsimuses lai

hindamisruum (Euroopa Kohtu 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-47/91: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1994, lk I-4635, punkt 21, ja 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-321/99 P: ARAP jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-4287, punkt 72).

102 Hinnates seesuguse projekti määratlust ja ühisturuga kokkusobimist, on komisjonil õigus analüüsimisel piirduda projekti üldkirjelduse hindamisega, st nagu need nähtuvad lõplikust teatisest, ilma et ta oleks kohustatud analüüsima iga kohaldamisjuhtumit eraldi (Euroopa Kohtu 14. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas 248/84: Saksamaa *vs.* komisjon, EKL 1987, lk 4013, punkt 18; 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-75/97: Belgia *v.* komisjon, EKL 1999, lk I-3671, punkt 48; eespool punktis 41 viidatud kohtuotsus Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon, punkt 51; 26. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-351/98: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-8031, punkt 67, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-278/00: Kreeka *v.* komisjon, EKL 2004, lk I-3997, punkt 24).

103 Asjassepuutuvale liikmesriigile pakutud võimalus teatada abikavaprojektist ning pärast seda, kui komisjon on projekti selle üldise kirjelduse analüüsi tulemusena heaks kiitnud, olla vaba teatamiskohustusest projekti alusel antud individuaalse abi osas, arvestades vajadusel komisjoni selles osas kehtestatud tingimuste või kohustustega, ei saa õigustada seda, nagu komisjon õigesti väidab, et makstakse individuaalset abi, mis tunnistataks kokkusobimatuks juhul, kui selle kohta tuleks edastada individuaalne teatis, eitamata EÜ artiklis 87 sätestatud abi kokkusobimatuse põhimõtet. Eelkõige ei tohi see viia sellise individuaalse abi maksmiseni, mis on küll kooskõlas ühe EÜ artikli 87 lõike 3 punktides a–d sätestatud eesmärgiga, kuid ei ole siiski vajalik selle eesmärgi saavutamiseks (eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Philip Morris *v.* komisjon, punkt 17; punktis 49 viidatud kohtuotsus Agrana Zucker und Stärke *v.* komisjon, punkt 74, ja punktis 65 viidatud kohtuotsus Graphischer Maschinenbau *v.* komisjon, punkt 34).

104 Seega peab komisjon kontrollima, et talle analüüsimiseks esitatud abikavaprojektid oleksid sellised, et oleks tagatud nende sätete alusel antav individuaalne abi ettevõtetele, kes vastavad selle saamise tingimustele.

105 Kui selgub, et see nii ei ole, võtab komisjon selle oma laia kaalutlusõiguse raames arvesse ning võtab seisukoha, kas tuleks teha tingimuslik või negatiivne otsus niivõrd, kuivõrd tema käsutuses olevad andmed seda võimaldavad (vt selle kohta eespool punktis 102 viidatud kohtuotsus Hispaania *vs.* komisjon, punkt 87, ja Esimese Astme Kohtu 22. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas T-9/98: Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-3367, punkt 116).

106 Käesolevas asjas on küsimus, kas komisjon võis võtta seisukoha, et sellise juhtumiga ei ole tegemist, seotud projektiga hõlmatud raskustes ettevõtte mõiste määratluse asjakohasusega, nagu nähtub otsuse 46. põhjendusest. Seega tuleb neid analüüsida koos.

— Projektiga hõlmatud raskustes ettevõtete mõiste määratluse hinnang, arvestades suuniste punkti 2.1 esimest lõiku

107 Hageja ja menetlusse astujad väidavad, et otsuse 46. põhjenduses, milles on antud hinnang projektiga hõlmatud raskustes ettevõtete mõiste määratlusele, on rikutud õigusnormi või vähemalt tehtud ilmne hindamisviga. Komisjon rikkus õigusnormi, kui ta kaldus kõrvale suunistest, mille punkti 2.1 esimene lõik ei näe ette, et see mõiste määratlus peaks tuginema kriteeriumidele, mis võimaldavad tuvastada ümberkorraldamiseks mõeldud abi taotlevate ettevõtete olukorra halvenemist. Vähemalt tegi komisjon ilmse hindamisvea, kuna ei järeldanud, et projektis nimetatud kriteeriumid olid piisavad, et näidata huvitatud ettevõtete sellist majanduslikku olukorda, mis õigustab neile ümberkorraldamiseks mõeldud abi andmist, vaatamata sellise olukorra võimalikule paranemisele võrdlusperioodi lõpus.

108 Suuniste punkti 2.1 esimeses lõigus on täpsustatud, et komisjon käsitleb raskustes ettevõttena selliseid ettevõtteid, mis ei suuda omaenda vahenditega või aktsionäridelt saadud vahenditega või laenu abil majandustegevust taastada. Selles on ära toodud mitu erinevat näitajat, mis osutavad ettevõtte olukorra halvenemisele, millele lisanduvad mitmesugused konkreetsed näitajad, mis võimaldavad mõõta olukorra tõsidust konkreetsetel juhtudel.

109 Viidatud punkti sõnastusest nähtub selgelt, et komisjon ei ole suunistest kõrvale kaldunud, rõhutades enne käesolevas asjas kasutatud mõiste määratlusele hinnangu andmist seda, kuivõrd olulisel määral ta arvestab näitajaid, mis tõendavad ümberkorraldamise abikavade alusel abisaajateks olevate ettevõtete raskuste järkjärgulist süvenemist. Seega tuleb selles osas õigusnormi rikkumisele tuginev väide tagasi lükata.

110 Otsuse 46. põhjendusest nähtub, et toetamaks hinnangut, mille kohaselt Itaalia ametiasutuste käesolevas asjas kasutatud raskustes ettevõtte mõiste määratlus tekitas kahtlusi projekti kokkusobivuse osas ühisturuga, on komisjon märkinud, et sisuliselt ei olnud kasutatud kriteeriumid asjakohased ja usaldusväärsed, kuna need tuginesid keskmisele näitajale.

111 Suuniste punkti 2.1 esimese lõigu sõnastus võimaldab väita, et komisjoni poolt olukorra muutumise näitajate tähtsustamine ei tähenda ilmtingimata seda, et muud kriteeriumid, nt näitajad, mis tuginevad keskmisele näitajale, ei oleks asjakohased. Igal juhul on seesugused näitajad asjakohased vaid juhul, kui need võimaldavad konstateerida abikõlblike ettevõtete tõsiste ja tõendatud raskuste olemasolu. Vastasel juhul ei saa sellist abi pidada neile ettevõtetele ning EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud eesmärgi elluviimiseks vajalikuks.

112 Käesolevas asjas ei saa pidada ilmselgelt ekslikuks järeldust, et kasutatud kriteeriumid ei võimaldanud tagada seda, et juurdepääs abikavadele oleks suunatud üksnes ettevõtetele, keda saab pidada raskustes ettevõteteks suuniste punkti 2.1 esimese lõigu tähenduses. Hageja ja menetlusse astujate väited ei toetu selles osas õigupoolest mitte ühelegi sellisele asjaolule, mis võimaldaks järeldada, et selles punkti on tehtud ilmne hindamisviga.

— Suuniste punktides 3.2.3, 3.2.4 ja 3.2.5 esinevate eeskirjade kohaldamata jätmine

113 Suuniste punktides 3.2.3, 3.2.4 ja 3.2.5 esinevad eeskirjad, mille osas heidavad menetlusse astujad komisjonile ette, et viimane pole neid kasutanud, kujutavad endast „erisätteid", mille kohaselt tuleb suuniste punktis 3.2.2 loetletud „üldtingimusi" rakendada, nagu see ka üldtingimuste esimeses lõigus märgitud on.

114 Esiteks leiavad menetlusse astujad, et osas, milles komisjon võttis arvesse sektori ületootmise puudumist ning loobus tootmise vähendamise nõudest (otsuse 53. põhjendus), oleks ta pidanud järeldama, et projekt on suuniste punktiga 3.2.3 kooskõlas ning järelikult sobib kokku ühisturuga.

115 Suuniste punkti 2.4 teises lõigus on märgitud, et kui ümberkorraldamise abiprojektiga hõlmatud ettevõtted asuvad abisaavas piirkonnas, võtab komisjon suuniste punktis 3.2.3 märgitud viisil arvesse EÜ artikli 87 lõike 3 punktides a ja c nimetatud piirkondlikke kaalutlusi. Viimati nimetatud punkt, mille pealkiri on „Ümberkorraldamise abile abisaavates piirkondades kohaldatavad eritingimused",

näeb ette, et kui raskustes ettevõtete ümberkorraldamise abikavaprojekt puudutab abi saavat või ebasoodsas olukorras olevat piirkonda, peab komisjon seda arvestama ning kohaldab suunistega sätestatud tootmise vähendamise nõuet paindlikult, kui piirkondliku arengu vajadus seda õigustab, vaatamata kõnealuse sektori struktuurilisele ületootmisele.

116 Seevastu ei ilmne sellest, et kui uue abi projektiga hõlmatud sektoris ei esine ületootmist ja kui komisjon loobub selle tulemusena abikõlblike ettevõtete suhtes tootmise vähendamise nõude kehtestamisest, tuleks seda projekti ainuüksi sellest asjaolust lähtudes pidada ühisturuga kooskõlas olevaks.

117 Vastupidi, tegelikult on endiselt vajalik, et projekt vastaks suuniste punktis 3.2.1 kehtestatud põhimõttele, mille kohaselt saab uut ümberkorraldamise abiprojekti lubada vaid siis, kui saab tõendada, et see on ühenduse huvides ning seega vastab suuniste punktis 3.2.2 kehtestatud uuesti elujõulisuse taastamise, konkurentsi lubamatu kahjustamise vältimise ja proportsionaalsuse tingimustele. Kuigi komisjon võib selles osas olla „paindlik", ei või ta „lubada kõike" vastavalt suuniste punkti 3.2.3 sõnastusele (Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-152/99: HAMSA *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-3049, punkt 114).

118 Käesolevas asjas ei pane konstateering, mille kohaselt ei nähtu, et klaaskasvuhoones kasvatatavate kultuuride sektor Sardiinias kannataks ületootmise all, komisjonile kohustust järeldada, et projekt on ühisturuga kooskõlas. Seega on põhjendamatu argument, mille kohaselt on selles punktis rikutud õigusnormi.

119 Teiseks leiavad menetlusse astujad, et kuna kõik projekti jaoks abikõlblikud ettevõtted olid VPE-d, oleks komisjon pidanud kohaldama suuniste punkti 3.2.4.

120 Suuniste punktist 1.2 nähtub, et ümberkorraldamiseks mõeldud abi võib teatud olukorras põhjendatuks lugeda, eelkõige „kuna tuleb arvestada [VKE] sektori tänuväärset rolli üldisest majanduslikust vaatenurgast nähtuna, samuti nende ettevõtete ja VPE-de konkreetseid vajadusi". Samade suuniste punktis 3.2.4 pealkirjaga „Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ümberkorraldamiseks mõeldud abi" on öeldud, et „komisjon ei nõua, et ümberkorraldamiseks mõeldud abi vastaks sama rangetele tingimustele kui suurte ettevõtete suhtes kohaldatav abi, mis eelkõige puudutab tootmismahu vähendamist ja aruannetega seotud kohustusi".

121 Siit nähtub, et analüüsides väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate või raskustes VPE-de ümberkorraldamiseks mõeldud abiprojekti kokkusobivust ühisturuga nagu käesolevas asjas, peab komisjon suuniste punktis 3.2.2 sätestatud eeskirju kohaldama paindlikult. Paindlikkusele vaatamata tuleb neid eeskirju siiski kohaldada.

122 Seega määrab põhjenduste sisu hindamine, mis viis komisjoni järelduseni, et kõnealuse projekti puhul ei ole neist eeskirjadest kinni peetud, kas komisjon kohaldas eeskirju paindlikult, arvestades VPE-de majanduslikku rolli ja nende erivajadusi (vt allpool punkt 141).

123 Kolmandaks väidavad menetlusse astujad, et komisjonil ei olnud õigust jätta hindamata projekti kokkusobivust suuniste punkti 3.2.5 alusel põhjendusel, et Itaalia ametiasutused ei olnud komisjonilt selle punkti kohaldamist taotlenud, mis menetlusse astujate arvates on asjakohatu.

124 Suuniste punkti 3.2.5 sissejuhatav lõik pealkirjaga „Sätted, mida kohaldatakse ümberkorraldamiseks mõeldud abile üksnes põllumajandussektoris" näeb ette:

„Põllumajandussektori ettevõtjate suhtes kohaldab komisjon asjassepuutuva liikmesriigi taotluse alusel ning tootmismahu vähendamist reguleerivate üldsätete asemel järgmisi sätteid [...]"

125 Käesolevas asjas on otsuse, mille täpsust selles punktis ei vaidlustata, punktides 33 ja 52 öeldud, et Itaalia ametiasutused ei ole taotlenud ühelgi juhul komisjonilt, kes oli nende tähelepanu sellele võimalusele juhtinud, suuniste punktis 3.2.5 kehtestatud eeskirjade kohaldamist. Seega komisjon mitte ainult ei võinud, vaid pidi piirduma suuniste punktis 3.2.2 toodud eeskirjade kohaldamisega. Seega on selles punktis õigusnormi rikkumisele tuginev väide põhjendamatu.

— Projektile suuniste punktis 3.2.2 toodud eeskirjadest lähtudes antud hinnang

126 Et raskustes ettevõtte ümberkorraldamiseks antavat abi käsitlevat projekti saaks pidada EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaselt ühisturuga kokkusobivaks, peab sellele olema lisatud ümberkorraldamise kava, mis on mõeldud ettevõtte tegevuse vähendamiseks või ümberkorraldamiseks (Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 1994, lk I-4103, lk 67; 22. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-17/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-2481, punkt 45, ja eespool punktis 41 viidatud kohtuotsus Prayon-Rupel *vs.* komisjon, punkt 70).

127 Suuniste punkt 3.2.2, millega seda nõuet rakendatakse, näeb ette, et ümberkorraldamise kava peab vastama kolmele sisulisele tingimusele. Esiteks on kohustuslik, et see võimaldaks abisaajal ettevõttel mõistliku tähtaja jooksul ja realistlike eelduste kohaselt oma elujõulisus taastada (punkti 3.2.2 alapunkt i), teiseks peab see välistama lubamatud konkurentsimoonutused (punkti 3.2.2 alapunkt ii) ning kolmandaks peavad ümberkorraldamise kulud ja tulud olema proportsionaalsed (punkti 3.2.2 alapunkt iii).

128 Kuna need tingimused on kumulatiivsed, siis peab komisjon tunnistama abiprojekti kokkusobimatuks, kui kasvõi üks neist tingimustest on täitmata (eespool punktis 126 viidatud kohtuotsus Prantsusmaa *v.* komisjon, punktid 49 ja 50; eespool punktis 102 viidatud kohtuotsus Kreeka *vs.* komisjon, punktid 100 ja 101, ja eespool punktis 117 viidatud kohtuotsus HAMSA *vs.* komisjon, punkt 79).

129 Lisaks peab asjakohane liikmesriik komisjoniga tehtava koostöökohustuse täitmiseks esitama kogu teabe, mis võimaldab sel institutsioonil kontrollida, kas erandit lubavad tingimused, millest lähtudes ta abisaamist taotleb, on täidetud (Euroopa Kohtu 28. aprilli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-364/90: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1993, lk I-2097, punkt 20, ja eespool punktis 74 viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punktid 81–85).

130 Kohus peab hindama komisjoni otsuse seaduslikkust riigiabi kohta, tuginedes teabele, mis oli või sai olla institutsioonile otsuse tegemise ajal kättesaadav (Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 234/84: Belgia *vs.* komisjon, EKL 1986, lk 2263, punkt 16, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-277/00: Saksamaa *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-3925, punkt 39).

131 Käesolevas asjas teatasid Itaalia ametiasutused ligikaudu 500 VPE ümberkorraldamiseks mõeldud abikavaprojektist. See projekt pidi tagama, et nende VPE-de, kes taotlesid abisaaja staatust, esitatud individuaalsed ümberkorraldamiskavad vastaksid suuniste punktis 3.2.2 kehtestatud tingimustele. Komisjon leidis otsuse põhjendustes 48–58, et nii see ei olnud.

132 Hageja ja menetlusse astujad väidavad kõigepealt seda, et projektile suuniste punkti 3.2.2 alusel antud hinnangu puhul on tehtud ilmseid hindamisvigu.

133 Suuniste punkti 3.2.2 alapunkti i pealkirjaga „Elujõulisuse taastamine" sõnastusest nähtub, et sätestatud tingimus hõlmab kahte nõuet. Esiteks peab elujõulisuse taastamine tuginema põhimõtteliselt sisemistele teguritele ning võib seega üksnes teise võimalusena toetuda välistele teguritele, tingimusel et need tegurid näivad realistlikud. Teiseks peab see olema mõistliku aja jooksul elluviidav ning kestva iseloomuga.

134 Esimese nõude osas on komisjon otsuse punktides 49 ja 50 märkinud, et elujõulisuse taastamine tugines eelkõige kahele välisele tegurile: esiteks pidi tulu suurenema tänu sooduskampaaniatele, mis pidid eeldatavasti looma uusi turustusvõimalusi, ning teiseks ei tohtinud tulu väheneda, kuna suurenenud tootmine ei mõjuta hindu. Komisjon leidis, et esimene eeldus ei ole tõendatud ning et teine oli ebatõenäoline ja eelkõige ebarealistlik.

135 Itaalia ametiasutuste ja hageja väidete kohaselt tugines projekt „eelkõige sisemistele meetmetele", mis tähendas abisaavate ettevõtete tootmismahu suurenemist

ligikaudu 40% võrra ja nende tulu suurenemist ligikaudu 50% võrra, ning „märkimisväärsel määral" ühele välisele tegurile, nimelt „kohalike toodete kasvavale nõudlusele".

136 Otsusest, mille 49. ja 50. põhjendus käsitlesid seda välist tegurit, võis esmapilgul jääda mulje, et komisjon on sisemised tegurid jätnud analüüsimata. Tähelepanelikumal lugemisel nähtub siiski, et komisjon on nende tegurite olulisust ja asjakohasust kaudselt, kuid vajalikul määral tunnustanud. Tulenevalt sellest, et komisjon oli möönnud võimalust, et need tegurid võimaldavad pakkumise suurenemist 40% suurusjärgus, arutles ta, kas selline suurenemine võib piisava nõudluse puudumisel tuua kaasa hindade järsu languse ning takistada ettevõtete elujõulisuse taastamist, mida ta pidi tagama. Sel põhjendusel taotles komisjon majandusalast teavet turustusvõimaluste olemasolu ja tootmise suurenemisega hindadele avalduva mõju kohta, nagu ta kinnitas seda ka kohtuistungil, ilma et sellele oleks vastu vaieldud.

137 Seevastu Itaalia ametiasutused turustusvõimaluste ega kavandatavate sooduskampaaniate kohta täpset infot ei esitanud, ehkki olid seda komisjonile haldusmenetluses lubanud. Loomulikult ei saanud komisjon anda hinnangut üheainsa väite alusel (vt analoogia alusel eespool punktis 74 viidatud Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia *vs.* komisjon, punkt 84).

138 Kui hagejale selle kohta kohtuistungil küsimusi esitati, nentis ta muu hulgas, et sooduskampaaniad olid üksnes „eelduslikud".

139 Itaalia ametiasutused ei esitanud kokkuvõtlikku infot tootmise suurenemise mõju kohta hindadele, mida nad olid komisjonile kirjeldanud. Tegelikult esitasid nad 26. jaanuari 2001. aasta kirjas sisuliselt komisjoni 19. juunil 1998, 19. oktoobril 1998

ja 7. detsembril 1999 taotletud turu-uuringu. See uuring, milles kirjeldatakse eelkõige „lauatomatiks" nimetatud tomatite ning punase pipra müügihinna järkjärgulist kasvu Cagliari provintsis aastatel 1995–1997, annab ettekujutuse, milline võiks olla nende kahe toote hindade muutumine selles provintsis, kui asjaolud oleks samad. Seevastu võis ilma ilmset hindamisviga tegemata väita, et uuringus ei olnud esitatud usaldusväärseid andmeid selles osas, milliseks kujuneb nende ja teiste asjakohaste toodete hindade areng Cagliari provintsis ja kogu ülejäänud Sardiinias, arvestades tootmise loodetavat suurenemist 40% võrra selles piirkonnas projekti elluviimise tulemusena.

140 Kui hagejale selle kohta kohtuistungil küsimusi esitati, ei vaielnud ta vastu uuringu ebapiisavusele ning selgitas üksnes seda, et oleks tulnud arvestada muid asjaolusid, nagu projektis osalevate VPE-de julgustamise, ratsionaliseerimise ja spetsialiseerumise võimaldamise eesmärki.

141 Siiski ei saa seda argumenti toetada. Komisjon saab suuniste punkti 3.2.4 alusel talle kuuluva ülesande täitmisel paindlikkust kohaldada vaid siis, kui ta otsustab, kas väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid ja VPE-sid käsitlev projekt vastab suuniste punkti 3.2.2 alapunktis i sätestatud elujõulisuse taastamist võimaldavatele tingimustele, kui komisjoni käsutuses on täpsed ja kokkuvõtlikud andmed.

142 Seega nähtub kõigepealt, et Itaalia Vabariik ei ole edastanud infot, mis oleks võimaldanud komisjonil veenduda, et projekt oli sobiv abikõlblike VPE-de elujõulisuse taastamiseks realistlike eelduste alusel, vaatamata institutsiooni korduvalt väljendatud taotlustele, ning teiseks jõudis institutsioon sellest tulenevalt järeldusele, ilma et oleks selles punktis ilmset hindamisviga teinud, et tema käsutuses olev info ei võimalda tal hajutada selles küsimuses tekkinud kahtlusi.

143 Kuna ei saa väita, et komisjon oleks teinud ilmse hindamisvea, leides, et tema käsutuses olev info ei võimalda tal järeldada, et projekt vastab elujõulisuse taastamise tingimustele, ning kuna suuniste punktis 3.2.2 kehtestatud tingimused on kumulatiivsed (vt eespool punktid 127 ja 128), tuleb see väide tagasi lükata, ilma et oleks vaja analüüsida argumente, mis puudutavad projektile teiste selles punktis loetletud tingimuste alusel antud hinnangut (eespool punktis 126 viidatud 22. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 50; eespool punktis 102 viidatud kohtuotsus Kreeka *vs.* komisjon, punkt 101, ja eespool punktis 117 viidatud kohtuotsus HAMSA *vs.* komisjon, punkt 108).

h) Määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

144 Hageja on seisukohal, ning menetlusse astujad toetavad teda selles, et komisjon on määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 5 alusel teinud ekslikult negatiivse otsuse, selle asemel, et teha sama määruse artikli 7 lõike 4 alusel tingimuslik otsus.

145 Komisjon vaidleb sellele väitele vastu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

146 Määruse nr 659/1999 artikkel 7 pealkirjaga „Komisjoni otsused ametliku uurimismenetluse lõpetamiseks" sätestab:

„1. Ilma et see piiraks [kõnealuse liikmesriigi poolt teatise tagasivõtmist], lõpetatakse ametlik uurimismenetlus otsusega, nagu on ette nähtud käesoleva artikli lõigetes 2–5.

[...]

4. Komisjon võib positiivsele otsusele lisada tingimused, mille täitmisel võib abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks, ja sätestada kohustused, mis võimaldavad jälgida otsuse täitmist (edaspidi „tingimuslik otsus").

5. Kui komisjon leiab, et abi, millest teatati, ei sobi ühisturuga kokku, otsustab ta, et abi ei tohi kehtestada (edaspidi „negatiivne otsus").

6. Niipea, kui artikli 4 lõikes 4 osutatud kahtlused on kõrvaldatud, võetakse otsused vastu vastavalt lõigetele 2, 3, 4 ja 5. Komisjon püüab oma võimaluste piires otsuse vastu võtta 18 kuu jooksul pärast menetluse algust. Seda tähtaega võib pikendada komisjoni ja kõnealuse liikmesriigi ühisel kokkuleppel.

7. Kui lõikes 6 osutatud tähtaeg on lõppenud ja kui kõnealune liikmesriik seda taotleb, siis teeb komisjon otsuse kahe kuu jooksul talle kättesaadava teabe alusel. Kui esitatud teave ei ole kokkusobivuse kindlakstegemiseks piisav, teeb komisjon negatiivse otsuse."

147 Nende sätete kohaldamine käesolevas asjas tuletab meelde, et 14. septembril 2001 taotles Itaalia Vabariik komisjonilt otsuse vastuvõtmist määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 7 alusel, ning et 13. novembril 2001 tegi komisjon otsuse, milles leidis, et Itaalia Vabariigi esitatud info ei võimalda sisuliselt hajutada kahtlusi, mis olid tekkinud seoses projekti ühisturuga kokkusobimisega.

148 EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniste rikkumisele tuginev väide viib järelduseni, et hinnangut, mille alusel komisjon võttis seisukoha, et projekt ei vasta suuniste punkti 3.2.2 alapunktiga 1 sätestatud elujõulisuse taastamise tingimusele (otsuse 49. ja 50. põhjendus), ei saa pidada ilmselgelt ekslikuks (vt eespool punktid 132–142).

149 Kuna suuniste punktis 3.2.2 toodud tingimused olid kumulatiivsed (vt eespool punktid 127, 128 ja 143) ning Itaalia Vabariigi edastatud info ei võimaldanud teha kindlaks projekti kokkusobivust ühisturuga, oli komisjonil õigus teha määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 7 alusel negatiivne otsus.

150 Seega tuleb see väide tagasi lükata.

2. *Menetlusse astujate muud väited*

151 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljas lõik näeb ette, et menetlusse astuja võib esitada üksnes nõudeid, mis toetavad ühe poole esitatud nõudeid. Esimese Astme

Kohtu kodukorra artikli 116 lõige 4 sätestab, et menetlusse astuja seisukohad sisaldavad menetlusse astuja nõudeid, mis toetavad või vastustavad täielikult või osaliselt kohtuasja ühe poole nõudeid, samuti menetlusse astuja esitatud väiteid ja argumente.

152 Nende sätetega on menetlusse astujale antud õigus esitada sõltumatult nii argumente kui ka väiteid, kuid seda osas, kus need toetavad kohtuasja ühe poole nõudeid ega ole hageja ja kostja vahelise vaidluse aluseks olevate kaalutluste kontekstiga niivõrd mitteseotud, et muudaksid kohtuvaidluse eset (vt Euroopa Kohtu 23. veebruari 1961. aasta otsus kohtuasjas 30/59: De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg *vs.* ülemamet, EKL 1961, lk 3, punkt 37; 17. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-155/91: komisjon *vs.* nõukogu, EKL 1993, lk I-939, punkt 24, ja 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-501/00: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-6717, punktid 131–157; Esimese Astme Kohtu 1. detsembri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-125/96 ja T-152/96: Boehringer *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 1999, lk II-3427, punkt 183).

153 Seega peab Esimese Astme Kohus menetlusse astuja esitatud väidete vastuvõetavuse üle otsustamiseks kontrollima, kas need on seotud poolte määratletud vaidlusesemega.

154 Kuna tegemist on hagiga, mille esitas territoriaalne haldusüksus ning mis puudutab majandussektori ümberkorraldamise abikorra kokkusobivust ühisturuga, siis ei saa vastu vaielda asjaolule, et ettevõtted, mis võivad selle korra alusel abi saada, ning nende esindajad võivad täiendada hagejaks oleva haldusüksuse esitatud argumente, eelkõige seoses raskustega, mille lahendamiseks oli abi mõeldud, ja seoses abi võimaliku avaldatava mõjuga. Seega ei tohi nende esitatud väidete seost vaidluse esemega hinnata kitsendavalt.

155 Kui ilmneb, et hagi, mille vastuvõetavus tekitab kahtlusi, tuleb igal juhul sisulistel põhjustel tagasi lükata, võib kohus menetlusökonoomiat silmas pidades võtta kohe hagi sisu suhtes seisukoha (vt selle kohta Euroopa Kohtu 26. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-23/00 P: nõukogu *vs.* Boehringer, EKL 2002, lk I-1873, punkt 52, ja 23. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-233/02: Prantsusmaa *v.* komisjon, EKL 2004, lk I-2759, punkt 26). Samuti kui ilmneb, et väide, mille seos hagi esemega on vaieldav, tuleb mõnel muul põhjusel vastuvõetamatuse või põhjendamatuse tõttu tagasi lükata, võib kohus selle väite tagasi lükata, ilma et ta otsustaks, kas menetlusse astuja on ületanud kohtuasja ühe poole nõuete toetamise piire (vt näiteks Euroopa Kohtu 24. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-118/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-747, punktid 64 ja 65).

156 Menetlusse astujate esitatud väiteid tuleb analüüsida neid põhimõtteid silmas pidades.

a) Väide, mis tugineb asjaolule, et rikuti õigust olla ära kuulatud

Poolte argumendid

157 Menetlusse astujad on seisukohal, et sisuliselt on võimalik, et komisjon on rikkunud õigust olla ära kuulatud, mis kujutab endast ühte EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluslikku tagatist. Otsus ei võimalda kindlaks teha, kas teised liikmesriigid on projekti ühisturuga kokkusobimise kohta huvitatud isikutena märkusi esitanud. Kui nad seda on teinud, siis tuleb märkida, et Itaalia Vabariigile pole antud võimalust nendele vastata.

158 Komisjon, kes oma kirjalikes märkustes sellele väitele ei vastanud, kinnitas kohtuistungil üldiselt, et menetlusse astujate esitatud väited olid suures osas vastuvõetamatud põhjusel, et need ei langenud kokku hageja omadega.

Esimese Astme Kohtu hinnang

159 Otsus, mille täpsust selle punkti osas menetlusse astujad ei ole vastustanud, lubab järeldada, et see väide, mis on esitatud oletuslikuna, ei toetu faktidele. Otsuse neljandas põhjenduses on öeldud, et komisjon ei ole ametliku uurimismenetluse jooksul huvitatud pooltelt märkusi saanud.

160 Määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis h toodud määratluse kohaselt hõlmab huvitatud poole mõiste eelkõige mis tahes liikmesriiki, välja arvatud liikmesriik, kes kavandab uue abi andmist või on seda juba teinud, ning kuulub seega asjassepuutuva liikmesriigi mõiste alla.

161 Seega tuleneb otsusest, et ükski liikmesriik, kes on huvitatud pool, ei ole esitanud projekti ühisturuga kokkusobimist puudutavaid märkusi, mida komisjon oleks saanud Itaalia Vabariigile edastada.

162 Neis tingimustes tuleb see väide tagasi lükata, ilma et oleks vaja võtta seisukohta selle vastuvõetavuse suhtes osas, milles see puudutab seost vaidlusesemega, või võimalust, et selle abikava potentsiaalsed abisaajad oleksid saanud toetuda asjaolule, et rikutud on õigust olla ära kuulatud, mis on asjassepuutuvale liikmesriigile EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluses ette nähtud.

b) EÜ artikli 87 lõike 2 punkti b rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

163 Menetlusse astujad väidavad, et komisjon on rikkunud EÜ artikli 87 lõike 2 punkti b, mis käsitleb loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antavat abi, kuna keeldus seda kohaldamast.

164 Komisjon ei vastanud sellele väitele oma kirjalikes märkustes, kuid kinnitas kohtuistungil üldiselt, et menetlusse astujate esitatud väited olid suures osas vastuvõetamatud põhjusel, et need ei langenud kokku hageja omadega. Hageja leidis, et need väited ei muutnud mitte mingis osas vaidluse eset.

Esimese Astme Kohtu hinnang

165 Väide on ilmselgelt põhjendamatu. EÜ artikli 87 lõike 2 punkt b kehtestab erandi abi ühisturuga kokkusobimatuse üldpõhimõttest ning sellisena tuleb seda kitsalt tõlgendada, st nii, et selle sätte kohaldamise aluseks võib olla üksnes kahju, mis on tekkinud otseselt loodusõnnetuste või erakorraliste sündmuste tagajärjel (eespool punktis 102 viidatud otsus Kreeka *v.* komisjon, punkt 81). Pealegi, nagu varem juba märgitud, peab kohus hindama riigiabi käsitleva komisjoni otsuse seaduslikkust teabe alusel, mis oli või sai olla institutsioonile otsuse tegemise ajal kättesaadav.

166 Käesolevas asjas nähtub haldusmenetluse ajal vahetatud kirjade analüüsist, et Itaalia ametiasutused ei näidanud ega tõendanud ühelgi korral komisjonile, et projektiga rakendati EÜ artikli 87 lõike 2 punktis b nimetatud kahju korvamiseks mõeldud abi. Vastupidi, ametiasutused kirjeldasid projekti, mis oli mõeldud raskustes ettevõtete ümberkorraldamise abikava elluviimiseks. Sellisena oleks seda tulnud analüüsida suuniste kohaselt, mille punkti 2.4 esimene lõik välistab selgesõnaliselt nende kohaldamisalast EÜ artikli 87 lõike 2 punktis b nimetatud abi.

167 Pealegi kinnitas hageja kohtuistungil, et olgugi et tema poolt loodusõnnetusena määratletud sündmused olid muu hulgas sellised, et Sardiinia VPE-de raskuste põhjuseks on asjaolu, et Sardiinia näol on tegemist saarega, oli projekti eesmärk „minna kaugemale kui [nende sündmuste] lihtsalt hüvitamine".

168 Seega ei saa komisjonile süüks panna, et ta otsuse 44. põhjenduses leidis, et projekt ei ole mõeldud abi andmiseks EÜ artikli 87 lõike 2 punktis b alusel, ning jättis selle sätte kohaldamata (vt selle kohta eespool punktis 129 viidatud kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 20; Euroopa Kohtu 19. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-113/00: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-7601, punktid 68 ja 69, ja eespool punktis 130 viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon, punkt 40).

169 Neil asjaoludel tuleb väide tagasi lükata, ilma et oleks vaja võtta seisukohta tema seose kohta vaidluse esemega.

c) Väide, mis tugineb asjaolule, et rikutud on EÜ artiklit 158 ning saarealasid käsitlevat deklaratsiooni nr 30, mis on lisatud Amsterdami lepingu lõppaktile

Poolte argumendid

170 Menetlusse astujad väidavad, et komisjon on valesti tõlgendanud EÜ artiklit 158 ja deklaratsiooni nr 30, kuna ei võtnud otsuses arvesse, et kavandatud projekt oli mõeldud neis sätestatud eesmärkide täitmiseks. Menetlusse astujad viitavad otsustele, milles komisjon on arvestanud majandusliku ja sotsiaalse arengu mahajäämust seoses sellega, et tegemist on saarega.

171 Komisjon leiab, et see väide tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, kuna hageja pole seda esitanud, ning et see on igal juhul põhjendamatu. Hageja väitis kohtuistungil, et see väide ei muutnud mitte mingis osas vaidluse eset.

Esimese Astme Kohtu hinnang

172 Vaatamata sellele, et see väide on hageja esitatutest erinev, on see vastuvõetav. Hageja esitas EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniste rikkumisele tugineva väite. Hinnates raskustes ettevõtete ümberkorraldamiseks antava uue abi projekti, mis puudutab abisaavat või ebasoodsas olukorras piirkonda, võtab komisjon EÜ artiklit 158 arvesse suuniste punkti 1.3 teises lõigus ja punktis 3.2.3 kirjeldatud viisil. Seega, kui komisjon ei ole menetlusse astujate väidete kohaselt võtnud mitte mingil moel arvesse asjaolu, et projekt oli mõeldud EÜ artikli 158 eesmärkide saavutamiseks, on ta rikkunud EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniseid.

173 Sisuliselt tuleb märkida, et EÜ artikli 158 esimeses lõigus on ette nähtud, et ühenduse igakülgse harmoonilise arengu edendamiseks töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks, ning teises lõigus taotleb ühendus iseäranis eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad.

174 Analüüsides, kas raskustes ettevõtete ümberkorraldamiseks mõeldud abikava projekti saab EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c ette nähtud erandi kohaselt ühisturuga kokkusobivaks tunnistada, peab komisjon, nagu juba varemgi märgitud, suuniste punkti 3.2.3 kohaselt arvestama EÜ artikli 158 eesmärke ja uue abikava projekti piirkondlikku mõju sellele sektorile.

175 Sellegipoolest ei tähenda asjaolu, et uue abi projekt, millega taotletakse mõnes muus asutamislepingu sättes kui asjassepuutuva liikmesriigi viidatud EÜ artikli 87 lõikes 3 ette nähtud erand kehtestatud eesmärkide täitmist, iseenesest seda, et projekt vastab tingimustele, mis on vajalikud selle erandi kohaldamiseks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 25. juuni 1970. aasta otsus kohtuasjas 47/69: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 487, punkt 13, ja 21. oktoobri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-261/01 ja C-262/01: van Calster jt, EKL 2003, lk I-12249, punkt 47).

176 Vastupidiselt sellele on käesolevas asjas suuniste punktis 3.2.2 kehtestatud tingimused siiski kohaldatavad, kuigi paindlikult, ning eelnenud väidete analüüs näitab, et komisjon, kes pidi tema käsutuses oleva info põhjal kahe kuu jooksul seisukoha võtma, jõudis seisukohale, et Itaalia Vabariik polnud esitanud piisavalt infot, mis võimaldaks tõendada, et projekt vastas neile tingimustele, ning arvestades selles suhtes esinenud kahtlusi, lõpetada uurimine lõpliku negatiivse otsusega.

177 Seda järeldust ei lükka ümber ka asjaolu, et mõnes varasemas riigiabi kontrollimist puudutavas otsuses võttis komisjon arvesse asjaolu, et tegemist on saarega, ilma et menetlusse astujad oleksid täpsustanud sellise arvessevõtmise viisi. Seda, kas komisjoni otsus, millega on leitud, et uus abi ei vasta EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c toodud erandi jaoks sätestatud tingimustele, on seaduslik, tuleb hinnata üksnes selle artikli kontekstis, mitte komisjoni varasema otsusetegemise praktikale tuginedes, eeldusel, et selline praktika eksisteerib (vt analoogselt Euroopa Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-57/00 P ja C-61/00 P: Freistaat Sachsen jt *v.* komisjon, EKL 2003, lk I-9975, punktid 52 ja 53).

178 Deklaratsioonile nr 30 tuginemine ei ole asjakohane. Otsus on individuaalse mõjuga akt, mille vastuvõtmine kuulub komisjoni pädevusse, tagamaks EÜ artikli 87 järgimine ja EÜ artikli 88 rakendamine; tegemist ei ole ühenduse seadusandliku pädevusega, mis hõlmab „erimeetmete" vastuvõtmist „[saarealade] arengu soodustamiseks, kui see ennast õigustab, et neid [deklaratsioonis nimetatud] õiglastel tingimustel siseturgu paremini integreerida".

179 Seega tuleb see väide tagasi lükata.

d) Direktiivide 72/159 ja 75/268 rikkumisele tuginev väide

Poolte argumendid

180 Menetlusse astujad heidavad komisjonile ette, et see ei ole otsuses viidanud direktiivide 72/159 ja 75/268 sätetele. Esimene neist direktiividest võimaldab tunnistada ühisturuga kokkusobivaks sellise finants- ja investeerimisabi nagu

käesoleval juhul, ning teine näeb ette ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamise vähemarenenud põllumajanduspiirkondades. Nõukogu 12. märtsi 1985. aasta määrus (EMÜ) nr 797/85 põllumajandusstruktuuride tõhustamise kohta (EÜT L 93, lk 1), mis annab artiklis 18 liikmesriikidele täieliku pädevuse võtta vastu piirkondlikke erimeetmeid, mille hulka võivad kuuluda ka projektiga ettenähtud meetmed. Nende sätete koostoimes oleks komisjon saanud suuniste kohaldamisest kõrvale kalduda ning mitte teha projekti elluviimise suhtes negatiivset otsust.

181 Komisjon leiab, et see väide tuleb tagasi lükata, kuna see on vastuvõetamatu ja igal juhul asjakohatu. Hageja väitis kohtuistungil, et see väide ei muutnud mitte mingil määral vaidluse eset.

Esimese Astme Kohtu hinnang

182 Otsus tehti 13. novembril 2001, st 15. jaanuaril 1998 alustatud esialgse uurimisfaasi ning ametliku uurimismenetluse, mis avati otsusega, mille Itaalia Vabariik sai kätte 4. veebruaril 1999, lõpus.

183 Direktiiv 75/268 tunnistati kehtetuks nõukogu 20. mai 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 950/97 põllumajandusstruktuuride tõhustamise kohta (EÜT L 142, lk 1), mis jõustus seitsmendal päeval pärast selle avaldamist 2. juunil 1997 Euroopa Ühenduste Teatajas, artikli 41 lõikega 1. Määrus (EMÜ) nr 797/85 tunnistati kehtetuks nõukogu 15. juuli 1991. aasta määrusega (EÜ) nr 2328/91 põllumajandusstruktuuride tõhustamise kohta (EÜT L 218, lk 1), mis jõustus kolmandal päeval pärast selle avaldamist 6. augustil 1991 Euroopa Ühenduste Teatajas, artikli 40 lõikega 1. Seega ei saa menetlusse astujad esitada argumente neile direktiividele tuginedes; lisaks täheldati, et nad ei ole ühelgi korral toetunud aktidele, millega direktiivid asendati.

184 Direktiivi 72/159 osas on menetlusse astujad piirdunud väitega, et artiklid 8 ja 14 „ei välista [projekti] kokkusobivust ning võimaldavad kalduda kõrvale suuniste kohaldamisest", kuid ei selgita ega näita, mis osas oleks komisjon pidanud või vähemalt oleks võinud otsustada teisiti, kui ta seda tegi. Veelgi enam, mainitud sätetes ei käsitleta raskustes ettevõtete ümberkujundamiseks mõeldud uusi abiprojekte, millest teatatakse komisjonile nende uurimiseks EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel, nagu seda oli projekt, mille suhtes otsus tehti. Vastupidi, direktiivi 72/159 artikkel 8 käsitleb „arenguvõimeliste põllumajandustalude toetamise valikulisi abisüsteeme, mida liikmesriigid on esitanud" eesmärgiga „toetada nende tegevust ja arengut mõistlikes tingimustes" nimetatud direktiivi artiklites 1–10 ette nähtud tingimustel. Selle direktiivi artikkel 14 käsitleb „investeerimisabi", mis on kas keelatud või erandkorras lubatud „juhul, kui seda antakse kooskõlas [EÜ artiklites 87–89] ette nähtud sätetega".

185 Neil tingimustel tuleb see väide tagasi lükata, ilma et oleks vaja võtta seisukohta selle seose kohta vaidlusesemega.

e) Taotlus, et Esimese Astme Kohus „jätaks teise võimalusena kohaldamata EÜ artikli 241 mõttes ebaseaduslikud sätted"

186 Seda taotlust, mida võib käsitleda hagis toodud nõuete toetuseks esitatud väitena (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta määrus kohtuasjas C-289/99 P: Schiocchet *v.* komisjon, EKL 2000, lk I-10279, punkt 25), peab kodukorra artikli 116 lõike 4 punkti b kohaselt põhjendama taotluse esitaja. Abstraktne väide, millele ei ole lisatud piisavalt selget ja täpset infot, mis võimaldaks pooltel sellele vastata ning Esimese Astme Kohtul seda kontrollida, sellele nõudele ei vasta (Euroopa Kohtu 15. detsembri 1961. aasta otsus liidetud kohtuasjades 19/60, 21/60, 2/61 ja 3/61: Fives Lille Cail jt *vs.* ülemamet, EKL 1961, lk 561, punkt 558, ja Esimese Astme Kohtu 28. aprilli 1993. aasta määrus kohtuasjas T-85/92: De Hoe *v.* komisjon, EKL 1993, lk II-523, punkt 20).

187 Käesolevas asjas ei ole menetlusse astujad isegi mitte kokkuvõtlikult väitnud, et mõni ühenduse akt oleks ebaseaduslik. Olgugi et nad väidavad, et üks osa määruse nr 659/1999 sätetest on vastuolus õiguskindluse tagamise põhimõttega, ei ole nad täpsustanud, milliste sätetega on tegemist, ega vastustanud nende sätete seaduslikkust ilmselgel moel.

188 Neil tingimustel ei vasta väide kodukorras ette nähtud miinimumnõuetele ning tuleb seega vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, ilma et oleks vaja võtta seisukoht selle seose kohta vaidlusesemega.

189 Kuna kõik otsuse täielikku tühistamist taotlevate nõuete toetuseks esitatud väited on tagasi lükatud, tuleb tagasi lükata ka siinkohal esitatud väited.

B — *Nõuded, milles taotletakse otsuse osalist tühistamist osas, milles sellega ei sätestatud, et abi oli 100 000 euro ulatuses seaduslik*

1. *Poolte argumendid*

190 Menetlusse astujad esitavad otsuse osalise tühistamise nõude toetuseks üheainsa väite, mis tugineb alammäära reegli ebaõigele kohaldamisele.

191 Komisjon leiab, et need nõuded ei toeta hageja nõudeid, kuna hageja taotleb otsuse täielikku, mitte osalist tühistamist, ning need tuleb seetõttu vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata; nende toetuseks esitatud väide ei ole seotud kohtuasja esemega, kuna

see ei seostu hageja esitatud väidetega, ning tuleb seetõttu vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata; see väide on igal juhul asjakohatu, kuna alammäära reeglit ei saa selles asjas kohaldada.

192 Hageja väitis kohtuistungil, et menetlusse astujate täiendavad nõuded on tema enda nõuetega hõlmatud ning et nende täiendavate nõuete toetuseks esitatud väide ei muutnud mitte mingil määral vaidluse eset.

2. *Esimese Astme Kohtu hinnang*

193 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljandast lõigust ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 116 lõikest 4 tuleneb, et kui menetlusse astuja ei saa esitada nõudeid, mis ületaksid need, mille toetuseks ta menetlusse astub (Esimese Astme Kohtu 27. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-184/97: BP Chemicals *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3145, punkt 39), võib ta neid nõudeid toetada osaliselt.

194 Käesolevas asjas taotles hageja otsuse tühistamist osas, milles see tunnistab artiklis 1, et projekt on ühisturuga kokkusobimatu. Kuna menetlusse astujad taotlevad teise võimalusena otsuse tühistamist osas, milles sellega ei piirata abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamist 100 000 euroga võrduvas või seda ületavas summas, ei lisa nad hageja nõuetele midagi uut. Nende täiendavad nõuded toetavad hageja nõudeid osaliselt ning on seega kodukorra artikli 116 lõike 4 kohaselt vastuvõetavad.

195 Nagu juba eespool märgitud, annavad Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljas lõik ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 116 lõige 4 menetlusse astujale õiguse esitada iseseisvalt mitte üksnes argumente, vaid ka väiteid osas, milles need toetavad ühe poole nõudeid ega ole hageja ja kostja vahelise vaidluse aluseks olevate asjaoludega niivõrd mitteseotud, et muudaksid vaidluse eset.

196 Käesolevas asjas esitas hageja ühe väite, mis tulenes sisuliselt asjaolust, et projektiga nähti ette väikesed abisummad, mis ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes ning ei muuda kaubavahetuse tingimusi sel määral, et see oleks vastuolus ühiste huvidega EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses (vt eespool punktid 81–90). Menetlusse astujad esitavad alammäära reegli rikkumisele tugineva väite.

197 Alammäära reegel puudutab EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamise asjaolusid ning täpsustab, mil viisil peab komisjon seda olukorda analüüsima, lähtudes sellest, et väikesesummaline abi liikmesriikidevahelist kaubandust oluliselt ei mõjuta (eespool punktis 29 viidatud kohtuotsus Madalmaad *vs.* komisjon, punktid 3 ja 25).

198 Seega seostub menetlusse astujate esitatud väide vaidlusesemega ning on seega vastuvõetav.

199 Alammäära reeglit põllumajandussektoris tegutsevatele ettevõtjatele antava abi suhtes ei kohaldata, nagu see on märgitud suuniste punkti 2.3 teises lõigus ja punkti 3.2.5 alapunkti c esimeses lõigus. Käesolevas asjas on selge, et projektiga nähti ette niisugustele ettevõtetele abi andmine. Seega ei ole asjakohane väita, et

seda reeglit on kohaldatud ebaõigelt (eespool punktis 168 viidatud 19. septembri 2002. aasta otsus Hispaania *v.* komisjon, punkt 35, ja punktis 102 viidatud kohtuotsus Kreeka *vs.* komisjon, punkt 74).

200 Seega tuleb see väide tagasi lükata, samuti tuleb tagasi lükata otsuse osalise tühistamise taotlus.

201 Järelikult tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

202 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 87 lõike 4 kohaselt võib kohus otsustada, et menetlusse astuja, kes ei ole liikmesriik või institutsioon, kannab ise oma kohtukulud.

203 Kuna käesolevas asjas tehti kohtuotsus hageja kahjuks, tuleb kohtukulud — v.a kulud, mis tekkisid komisjonil seoses menetlusse astumisega — vastavalt komisjoni sellekohasele nõudele mõista välja hagejalt. Samuti tuleb otsustada, et menetlusse astujad kannavad oma kohtukulud ise ning vastavalt komisjoni sellekohasele nõudele mõista neilt välja kohtukulud, mis on tekkinud komisjonil seoses nende menetlusse astumisega.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Mõista kohtukulud välja Regione autonoma della Sardegnalt, välja arvatud järgnevas punktis 3 märgitud kulud.**

3. **Confederazione italiana agricoltori della Sardegna, Federazione regionale coltivatori diretti della Sardegna ja Federazione regionale degli agricoltori della Sardegna kannavad oma kohtukulud ise ning neilt mõistetakse välja komisjoni kohtukulud seoses nende menetlusse astumisega.**

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. juunil 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

H. Legal